

"Мыят иктын шинча-
жым кызыт гынат ом
мондо..."

С.Г. Чавайн. "Окавий"

Овий... Миквыр Овий...
Изи Корамас ялын тузла-
нен шогалше пеледышыже...
Чыла пеледыш кокла гыч эн
моторжо, каже качын шпн-
чаш логалшыже, шум-чо-
ным сымыстарышыже.

Шымавуч гай яшката ка-
пан, кава гай канде шинчан,
пзымор гай чевер чурьян,
чөгешталше вараксимын
шем шулдыржо гай шинча-
пунан, кыдал марте кечалт-
ше шыстатге уппунеман.
Ошкылал колта — пуйто йо-
макысе йуксо пеш, умбакет
ончалеш — шумет шула. А
чтемже, чтемже! Порсын
шурто дене турлымо ока,
чпиче да шпй окса дене
сорастарыме — кечылолыш-
то йыли-юли веле йула!

Тиде пеледыш йыр шуко
каже пёрдеш, лишке мпяш
огыт тошт — чакше ок кон-
до. Мутланен ончынешт —
пелешташ шомакым огыт
му, ончалмыжак аптыра-
ныкта, мутдымым ышта.

Ох, йулалта тиде пеледыш
каже качын шумжым, йуд
омыштым кода. Эре тудын
нерген шонькта, вашлпаш
да мутланаш амалым кыча-
лыкта. Но арам! Иктыланат
ушан ок шыргыжал. Эше
ниго тудын дене коктын ну-
нын тошкемысе ломбо йы-
малне шоген ончен огыл.

Ну, кон ппалеш тудо шо-
чын, тыгай кап-кылым чу-
мырен?

Ала тудо ку гай шуман, ий
гай йушто чонан — ик качат
ок кул? Пелед шогалын да
пуртусын пуымо мотор кап-
кылже да чевер чурпйже де-
не кугешна, тиддене мокта-
нен, шке семынже удыр па-
гытшым плен эртара?

О, тыге ыже шоно иктат!
Тудо пеш тыглай. Очыни,
шумжө веле молын деч ны-
жылрак, чонжо порырак да
кумылжо веселарак. Моло
удыр семынак тудынат шке
шоньмо качыже уло. Шкеж
гайк яшката, мутланаш мас-
тар — шомакше вудла йога,
муралташат кертеп — ко-
лышт, шерет ок тем. Тудде-
не вашлпаш гына нимогай
йон уке! Эре тунемеш, то-
раште пла... Ялыш толеш
гынат, пк-кок кечылан гы-
на, вара адак уке лпеш,
шум-чон йулен илаш веле
йора.

Эре тудым вуча. Шкеже

пала мо ала? Огеш дыр. Ик
ганат ойлен огыл, кеч каже
толмыжлан ужде огыт код.

Первый гана У ий кастане
вашлпашыт. Тунам ялысе
удыр-каче-влак йомакче
Плагий кокашт деке погыне-
ныт ыле. Кужу олымбалне
йыгыре шпичышт, илалше
кокан йомаклымжым ко-
лыштыч.

Кокымшо ганаже — чоды-
раште, эгыж погымаште.

Тудо тунам вучыдымым то-
лын лекте. Коктынат ормал-
гышт, ырен кайышт,
шумышт лектын вочшашла
култкен — тпдым коктынат
шпичыч. Икмагал ваш ончен
шогымо деч вара удырын

Ий почеш весе эртен. Тол-
мыжым эре вуча: теле руды-
нат, яра кегеж годымат...
Икманаш, каже кечын,
каже кастане ушыж гыч ок
лек. А Озан ола тора...

Шорыкйол пайрем годым
"Тудо толын" маньме увер ял
мучко пеш псыш шарлыш.

Могай куанже... Нуно пк-
те-весиштым ынде ужде
огытак код.

Но тиде кастане Нуръял
Корамас каче лачак тудым
туларташ тольо.

Ыш чыте, ача-аважлан,
"Йолташ удырем деке мпен
толам" маньн, тудеке кур-
жо. Пеленже пзи шольжы-
мат нале. Тудым капка он-
чык ужын лук-
таш куштыш.

"Нуръял Ко-
рамас каче
мыйым тулар-
таш толын. Туд-
лан марлан лек-
таш келшаш
але уке — мо-
гай кагашым
пуэт? Палаш
толым", —
орде, тура йодо
тиде гана.

— Овий, ком
йоратет, тудлан
веле марлан
лек, — кала-
сыш тудо.

— Ком йора-
тем, ала тудо
огешат пале?

— Тый чулым
улат. Тпдын
нерген шпичта-
раш точо.

— Мутлан,
мый тыйым
йоратем лийже,
а тый — уке...
Вара мыланем

мом ышташ, кузе лпаш? Ту-
ларташ толшо Нуръял Ко-
рамас качылан марлан лек-
таш?

— Овий, тыйым весылан
пуымем ок шу, ит кай. Ту-
нем пытарынеш вучалте, ке-
геж марте...

— Вучем... — Овий шонен
илыме качыжым ондалде
ыш чыте. Да куанен гына
монгыжо пёртыльо.

"Кегеж марте"... Телыжат
кужу, шошыжат ипмынярат
кучык огыл. Кечыжат арпя-
ла чучеш, арняжат — тыл-
зыла, а тылзыже — пдалык-
ла. Удыр шум йула, кеге-
жым вуча...

Тиде пагыт толын шуо.
Шум-чонжо куан дене теме,
шулдыраге, вараксим гай
вычымалтен, тудеке чо-
нештыш.

Аркадий Срегорев

У ий да Овий

Чып лийше ойлымаш

куршышкыжо погымо
эгыжшым оптале, темен пу-
ыш. Тыгодым шыргыжалын
пелештыш:

— Пырля погымо тиде кур-
шысо эгыжым кечеш коште-
тат, ялыште укем шенгеч
чайым йуын шпичымет го-
дым ала мыйым шарналтет,
Овий?

Вашмутым пуаш шотым
ыш му... "Йоратымем" ма-
нын, шуйышкыжө кержалт-
мыже шуо. Но тпдым ыш
ыште, окым коран кайыш.
Ямблат кувар деч тораште
огыл онар тумо йымалне ку-
жу жап куан шпичавудшым
уштын шогылто: "Молап
"ала" манат? Тый дечет ве-
сым пктымат ом шоно.
Ушыштем эре тый веле
улат".

Тудо Озангыште тунемеш.

Тошкемыште улшо ломбо
йымалне кутырен келшышт
— суан! Пырля лийыт умыр
мучкылан, курымешлан!

Тыгай куанлан могай му-
чаш лийшашым гына нигу-
дыжат ыш пале.

Удырын ачаже качылан
тореш руале:

— Мыйын удыр тунемды-
ме, тылавет мужыр огыл.
Шкендын гаяк кнагачым ой-
ырен пал.

Тыгай марий йула: удыр-
лан ача шомакым колышт-
ман... Кок йоратыше
шумлан пырля лияш ыш
пуралт.

Тудо ялеш кодо, шовен
цлыме качыже Эднет вес век
туныкташ кайыш. Кайыш...
ни серыш, ни увер...

Микывыр удыржым Яран-
сола поян Метрийын солты-
ра Эчан эргыжлан шынден
колташ келшыш.

Пеш кугу суан тольо.
Каче гарантасеш кычкыме
ожым туге сорастарен — ка-
лык озажым огыл, нмны-
жым көранен ончен.

Шулыккан Овий суан ончаш
толшо-влаккан тыге мурал-
тен кодыш:

*Качыжым огыл, нмныжым
ончен, марлан каем...*

Изн Корамасын эн мотор
пеледышыже тунамак лы-
выжгыш, кошкыш, уке
лие...

Ойган увер Элнет вес век
чөгештыш, Овийын йораты-
ме тагже деке мпен шуо...

Тылеч вара икмынар ий
эргыш...

Шинча тудо устел коклаш-
те, "Окавий" луман ойлыма-
шым воза.

Ушыж дене Изн Корамас
ялыш чөгешта, Овийым
ужеш.

А ойлымашыште мут-влак
вудла йогат, возалтыт: "...
Мыят иктын тыгай шинча-
жым кызыт гынат ом мондо.
Могай шинча! Теҥыз гай
келге, яндар... Келге гынат,
пундашке вошт коеш. Онча-
леш гын, шуметым вошт
тарвата!.."

Изн Корамасыште илалше-
влак кызытат ойлат:

— "Окавий" ойлымашы-
жым возымыж годым тудын
шинча ончылныжо Овий шо-
ген... Микывыр Овий...
Мемнан ялын эн мотор
удыржө. Тудо тудлан ойлы-
машым возаш кумылаҥден,
тушан курымешлан сурет-
лат коды. Эх, Чавайн, Ча-
вайн... Ойган Сергей Ча-
вайн...